# یادآوری چهارنوع شبهه در سوم الشک

حال من دنبالهٔ شبهات را عرض می‌کنم؛ آن هایی که در ذهنم بود را سریع شماره‌گذاری کردم، تفصیل آن را هم طبق روایاتی که در اینجا هست جلو می‌رویم. ببینید دیروز چهار شبهه را عرض کردم. یک شبهه حکمیه راجع به عدد بود. یک شبهه موضوعیه راجع به مطلق سوم ثلاثین که الآن صحبت شد. یک شبهه‌ای هم به‌خاطر علة فی السماء بود، که ابر است، گرد و غبار است. شبهه چهارم هم اختلاف در رؤیت بود. شبهه بود به‌خاطر این‌که عده‌ای می‌گفتند هلال را دیدیم و یا یک نفر می‌گفت که دیدم و اختلاف پیش می‌آمد. اما شبهه پنجم؛

شبهه پنجم یکی از آن ده موردی است که می‌رزای قمی فرموده‌اند و در سائر کتب فقهی هم آمده است. مسأله جدول است.

**شاگرد:** شبهه چهارم که یک نفر دیده و بقیه ندیده اند را بررسی کردی که شامل روایت ابن خالد می‌شود یا نه؟

**استاد:** برای من قطعی است که روایت ابن خالد آن را شبهه معتبر می‌داند. حال اگر شما قبول ندارید مباحثه می‌کنیم. مواردی که بعداً می‌گویم، ممکن است ولو شبهه باشد اما روایت ابن خالد به‌عنوان یک مستند شرعی می‌گوید این «لیست بشبهه»؛ این‌که دیگر شبهه نیست، اعتنا نکن. اما این چهارمی را معتبر می‌داند. یعنی در روایت ابن خالد لسان خود روایت قبول دارد که اگر اختلاف در رؤیت شد فرمایش امام -و اما فالعلة و ال شبهة- می‌گوید که این اختلاف قطعاً مصداق شبهه است و امام علیه‌السلام این شبهه را معتبر می‌دانند. به این معنا که سوم الشک بشود و آن وقت هم روایت جدشان شاملش بشود که «سوم وقف له». این چیزی است که در ذهن قاصر من است. شبهه چهارم قطعاً هست.

**شاگرد۲:** این قطع از کجا حاصل شده؟

**استاد:** چون حضرت فرمودند «علة و ال شبهة». وقتی هوا ابری است نمی‌گویند شبهه است. عطف تفسیری خلاف اصل است. اصل در عطف، عطف تأسیس است، نه توضیح و تفسیر. به گمانم در اینجا حتی ظهور عرفی هم دارد. «ال علة و الشبهة»؛ بگوییم سوم الشک فقط زمانی است که ابر باشد! البته در برخی از روایات بود اما در اینجا که «فالشبهة» را اضافه کردند دارد این را می رساند که حضرت می‌خواهند از صرف ابر بودن توسعه بدهند. خب یکی از موارد روشن شبهه که روایت هم دارد اختلاف در رؤیت است. عده‌ای می‌گویند دیده‌ایم. لذا روایات متعددی بود که حضرت فرمودند اگر اختلاف شد کمتر از پنجاه نفر قبول نیست. تا این اندازه. «لو رآه واحد لرآه الف»، این جور تعبیری بود.

بنابراین وقتی «شبهه» در کلام امام بیاید و از طرفی اختلاف رؤیت به‌عنوان رایج‌ترین چیزی که می‌تواند اول ماه را زند متشرعه مشکوک بکند باشد، لذا به‌دلیل قطع داریم که اگر این فرد را

برداری‌م اصلاً فرد روشنی برای شب‌ه نمی‌دانند. اجلی فرد شب‌ه که مورد اتفاق همه باشد –شب‌ه شرعیه معتبره عند الشارع- اختلاف در رؤیت است. چون محل ابتلای عموم است.

**شاگرد:** شب‌ه چهارم این است که اگر عدل واحد دیده بود و بقیه ندیده بودند، آیا این هم سوم الشک حساب می‌شود یا نه. از طرفی چون در روایت ابن خالد حضرت فرموده بودند زمانی سوم الشک می‌شود که غیم و علت باشد پس... .

**استاد:** حضرت شب‌ه را هم می‌گویند.

**شاگرد:** پس به مفهوم روایت شب‌ه چهارم سوم الشک نیست.

**استاد:** نه، حضرت دو کلمه فرمودند. «فلا علة و لا شبهة».

**شاگرد:** یعنی اگر یک نفر هم ببیند علت است؟

**استاد**: علت یعنی آسمان ابر است، شب‌ه، شب‌ه است.

> 18:29

**شاگرد**: پس اگر یک نفر دید شب‌ه می‌شود و سوم الشک هم می‌شود. یعنی امام فرمودند اگر اختلاف در رؤیت شد و حتی یک نفر دید، فرمایش جد ام که فرمودند «وقوع له» می‌آید. چون شک، بالفعل است. چرا؟ چون شب‌ه، بالفعل است. این مورد چهارم بود که در ذهن قاصر من قطعی است. روایت ابن خالد آن را به‌عنوان شب‌ه معتبر زن شارع می‌پذیرد. لذا می‌توان سوم الشک را روزه بگیرد و این‌که فرمودند «فلا» شامل حالش نیست.

---

بازبینی #1
ایجاد شده 28 مه 2026 13:22:09 توسط ... .
به روزرسانی شده 28 مه 2026 13:22:57 توسط ... .